

Annfinnur V. Hansen, advokatur, um samgonguskjalið:

Talan er ikki um loysing – men um sjálvstýri

– Vit hava t.d. fingið ábyrgdina av undirgrundini, og kunnu sjálvi ráða fyri, men við hesum samgonguskjalinum er fyrtilit tikið fyri, at danir ikki kunnu krevja hetta málsøki aftur, sigur advokaturin, sum m.a. var við til at smíða nýggju stýrisskapanarlógina

DAGNY JOENSEN

Samgonguskjalið er ikki so nágreiniligt orðað, og tað er tað góða við hesum skjalinum. Tað er meira ætlanar-yvirlysingar, um hvat skal gerast, sigur Annfinnur V. Hansen.

Hann lýsir samgonguskjalið í tveimum pørtum, har annar eru um tað ríkisrættarlaga og hin er vanligur politikkur.

– Tað hevur verið ført fram, at so stórar broytingar í ríkisrættarlaga stöðu okkara ikki kunnu fremjast?

– Jú, tað ber saktans til. Serliga har víst verður til fólkarrættin at Føroyar eru ein tjóð og eitt fólk o.s.fr., og víst verður eisini til ST sáttmálan, at eitt fólk hevur rætt at krevja sjálvstýri, sigur Annfinna V. Hansen.

Føroyar lúka allar treytir

– Føroyar lúka øll krøv fyri at vit kunnu gerast sjálvstøðug. Vit kunnu í prinsippinum staðfesta at vit eru ein tjóð í fyrstu atlugu, fyri síðani at kasta saman aftur við danir. Tað krevur bert, at danir samtykkja hetta. Tað kann eisini gerast uttan at broyta grundlógina, a. sigur Annfinnur V. Hansen.

Hann vísir til grein 19 í grundlógini, har sagt verður, at danska stjórnin kann ikki uttan viðari geva loyvi til at danska landsmarkið minkar, uttan at spyrja Fólkatíngið, sum skal góðtaka broytingina.

– Danir kunnu hinvegin ikki nokta fyri hesum, tí so koma teir t.d. í bók við gamla Jugoslavia. Tá bróta teir fólkarrættsligu reglurnar. Tað er óhugsandi at teir vilja tað, sigur Annfinnur V. Hansen.

Fyrst sjálvstøðu - síðani samstarvsavtalu

Hann skilir orðingina í samgonguskjalinum soleiðis, at Føroyar verða lýstar sjálvstøðugt ríki, og at samráðingar síðani verða tiknar upp við danir samstundis. Við samtykt í Fólkatíngingum og í stjórnini ger Landsstýrið síðan eina samstarvsavtalu við danir.

– Eg hugsi at íslenska skipanin frá 1918 er grundarlag undir tí, sum stendur í

samgonguskjalinum, sigur Annfinnur V. Hansen.

Óneyðugt við grundlógarbroytingum

Í 1918 lýsti Ísland seg sum sjálvstøðug tjóð, men samstundis søgdu teir seg hava felags kongshús, verju, úttaríkispolitikk o.s.fr., sigur Annfinnur V. Hansen og vísir til samrøðu við Vagn Wáhlín í Sosialinum, har sagt verður, at málið skal til fólkaatkvøðu í Danmark, av tí at grundlógin skal broytast.

– Tað er ikki rætt. Eg hugsi at Wáhlín vísir til grein 20 í grundlógini, at um avgerarrætturin verður fluttur frá grundlógini, sum tilkemmur fólki og stjórn, so skulu 5/6 av fólkatingslimunum samtykkja ella skal málið út til fólkaatkvøðu. Hetta verður brúkt í sambandi við ES-limaskapin.

– Tað, sum nú er ætlanin er ikki at minka danska ríkið við Føroyum, men at skipa felags umsiting, sum t.d. avtalan við Ísland í sínari tíð.

– Tað hevur áður verið sagt, at tað ber illa til at víðka um heimastýrslógina, við yvirtøkum o.s.fr., av tí at nøkur øki ikki standa í lógini. So kunnu vit krevja at fleiri øki verða sett inn í heimastýrslógina, men tá verður hon tábáð ov nógv.

– Tá ber betur til at taka Føroyar burtúr ríkisfelagsskapinum, fyri síðani at taka tey øki inn aftur, sum skulu vera felags.

Í veruleikanum fáa vit tá fleiri heimildir, sum hoyra til eitt land, og síðani kunnu vit gera avtalu við danir um, hvat teir fyribils skulu umsita okkara vegna, til onnur avtala fyriliggur, sigur Annfinnur V. Hansen.

Allir flokkar kunnu góðtaka

Løgfrøðiliga ber tað væl til, men tað er ein treyt sum sagt, at báðir partar góðtaka hetta, fyri at tað lögfrøðiliga og búskaparlaga skal ganga upp.

Annfinnur V. Hansen heldur ikki, at hetta samgonguskjalið er óðrvisi ella meir viðfevnandi enn at allir politiskir flokkar kunnu taka undir við tí, eisini at uppskotið hjá Javnaðar-

flokkinum um stjórn mála-nevnd, kann rúmast í hesum skjalinum.

Tann búskaparlaga síðan í samgonguskjalinum vísir, at danir skulu gjalda fyri broytingina.

– Um vit fáa sjálvstýri, eigur uttanlandsskuldin at detta burtur. Í flestu londum, sum hava fingið sjálvstýri, hevur ogn og skuld verið gjørd upp við móðurlandið.

– Dømi er, at tá tvey lond eru saman, er tað t.d. skylda hjá móðurlandinum, at allir partar av ríkinum skulu útbýggjast eins nógv.

Tað er m.a. orsøkin til at danir stuðlaðu peningaliga við at útbýggja vegakreivið í Føroyum, sum í hinum partinum av ríkinum vóru nógv meira útbýgt enn í Føroyum í 50 árunum. Tað var kanska meir politiskt enn lögfrøðiligt, at danir hildu sínar skyldur, men ein orsøk var kanska henda.

Kann vera fíggarligur fyrimunur

– Kunnu vit verða blokstuðulin fyri uttan, samstundis sum vit fáa sjálvstýri?

– Hugsandi er at vit fáa fyrimunir av at blokstuðulin fellur burtur, og at aðrar fíggarligar skipanir verða settar í staðin fyri blokkin.

– Danir hava júst havt ein fyrimun at vera í ríkisfelagsskapi við Grønland og Føroyum. Donsku verjuútreiðslurnar eru eitt nú nógv lægri enn í hinum Norðurlondum, av tí sama.

– Íslendingar hava ongur verjuútreiðslur, av tí at teir hava avtalu við USA um at verja landið. Afturfyri hevur NATO fingið verjastøðir í Íslandi, sigur Annfinnur V. Hansen.

Hann heldur, at eisini aðrar áhugaverdar óðringar í samgonguskjalinum tryggjar okkum frameftir.

– Sum nú er, eru Føroyar at rokna sum eitt víðákað danskt amt. Í samgonguskjalinum stendur formliga, at henda stöðan skal broytast, men tekniskt er ætlanin helst at forða dønum í at taka málsøki aftur, sum teir hava latið okkum.

Tryggja okkum vunnin rættindi

– Vit hava t.d. fingið á-

Annfinnur V. Hansen, advokatur: – Við hesum samgonguskjalinum er staðfest, hvat hvør hevur til láns hjá hvør øðrum. Tað er hetta sum vit vilja gera upp við danir og sum tryggjar okkara rættindi frameftir

byrgdina av undirgrundini, og kunnu sjálvi ráða fyri, men við hesum samgonguskjalinum er fyrtilit tikið fyri, at danir ikki kunnu krevja hetta málsøkið aftur.

Staðfestir hvat hvør hevur til láns hjá hvør øðrum

– Við hesum er staðfest, hvat hvør hevur til láns hjá hvør øðrum. Tað er hetta, sum vit vilja gera upp við

danir nú. Um tað kallast sjálvstýri ella annað, so er tað í veruleikanum fyri at tryggja okkara rættindi at vit nú fáa sjálvstýri, sigur Annfinnur V. Hansen.

– Væntar tú at vit fáa sjálvstýri um tvey ár?

– Um rætt verður farið fram, so vænti eg at meirluti verður fyri tí um tvey ár, tá fólkaatkvøðan skal vera. Tað krevur planlegging, og at føroyingar fyrireika

seg væl til samráðingar við danir.

– Onnur týðandi uppgáva hjá Landsstýrinum verður at gera Føroya fólki heilt greitt, hvat tað er, sum vit skulu atkvøða um.

– Er tað tá loysing vit skulu atkvøða um?

– Nei, talan er ikki loysing, men sjálvstýri, sigur Annfinnur V. Hansen.

Sosíalúrin á netinum

www.sosialurin.fo